

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู

A Study of Creative Leadership of School Administrators under the
Buriram Primary Educational Service Area Office 3

สุจิตราลักษณ์ เสาวกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 327 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) ได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และ ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ t – test, F – test และเมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ทำการเปรียบเทียบตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's Method)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ
2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the levels of creative leadership of school administrators under the Buriram Primary Educational Service Area Office 3 and 2) to compare the creative leadership of school administrators under the Buriram Primary Educational Service Area Office 3 related to educational level, experience and school sizes. The samples based on Krejcie & Morgan were 327 teachers

under the Buriram Primary Educational Service Area Office 3. The instrument was a five point scale questionnaire about of creative leadership of school administrators with the IOC ranging from 0.67 to 1.00, the overall reliability at 0.95. Percentage, mean, standard deviation, t – test, F – test and Scheffe’s Method were employed for data analysis.

The findings were as follows:

1. The creative leadership of school administrators under the Buriram Primary Educational Service Area Office 3 in overall and each aspect was at a high level. The highest with the mean score was flexibility and adaptation, followed by vision, individuality, teamwork and creative respectively.

2. The comparison of creative leadership of school administrators under the Buriram Primary Educational Service Area Office 3 as a whole related to educational level and experience was a significant difference at 0.05. Whereas there was no difference in the overall and each aspect related to school sizes.

Keywords: Creative Leadership of School Administrators

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ในมิติของการจัดการศึกษาที่มีหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาในระดับใด แต่ละรูปแบบพัฒนาขึ้นจากองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนถึง การเมืองของประเทศนั้นๆ และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ในส่วนของประเทศไทย มีการแบ่ง การศึกษาเป็นสายสามัญและสายวิชาชีพเช่นเดียวกับที่มีการปรับเปลี่ยนตลอดมา แต่ส่วนใหญ่จะเป็นในส่วนของโครงสร้าง การบริหาร ทำให้เกิดข้อข้องใจในคุณภาพการศึกษาของผู้ที่จบการศึกษาสาขาต่างๆ รวมถึงขาดแคลนกำลังคนในบางสาขาวิชา เช่น อาชีวศึกษาทางด้านอุตสาหกรรม ฯลฯ จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบอย่างเร่งด่วน เพื่อสนองต่อความต้องการกำลังคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการพัฒนาประเทศในโลกยุคดิจิทัลและการสื่อสารที่ไร้พรมแดน (พีระพงษ์ สิทธิอมร, 2561)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ความมุ่งหมาย และหลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา และบรรลุ จุดมุ่งหมายขององค์การ ทั้งยังเป็นผู้ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรอย่างมาก ทั้งในแง่การสร้างพฤติกรรม และควบคุม พฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำ และมีพฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสม ที่ถือได้ว่าเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ใฝ่มน้าวให้ผู้ตาม มีความเต็มใจ และมีความกระตือรือร้นในการร่วมกันปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิผลบรรลุและ

วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ถือได้ว่าเป็นผลแห่งความสำเร็จ การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำที่มีความสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนา สถานศึกษาจนบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (ศราวุธ กางสำโรง, 2559)

“ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์” เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการบริหารงาน กล่าวได้ว่า สังคมปัจจุบันและสังคมที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจน คือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นในสถานการณและสภาพแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อน ไร้ทิศทาง ดังนั้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ควรมีความรู้และรอบรู้เรื่องราวต่าง ๆ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีทักษะ ประสบการณ์อันจะส่งผลให้เกิดแนวทางที่ชาญฉลาดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ อย่างท้าทายและสร้างสรรค์ สถานศึกษาใดที่บริหารงานด้วยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ย่อมส่งผลให้สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาดีไปด้วย (กิตติ์กัญจน์ ปฎิพันธ์, 2556)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงขับเคลื่อนให้โรงเรียนในสังกัดมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เชื่อมโยงบูรณาการเป็นจริงและประสบความสำเร็จนั้น ได้ให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาว่า เป็นผู้มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษา และเป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดจุดหมาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ตลอดจนวิธีดำเนินงาน ของโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายรัฐที่กำหนดไว้ และจะต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ยังมีปัญหาบางประการเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 อาทิเช่น การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การรู้จักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ความเป็นผู้รับผิดชอบอย่างแท้จริง การพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ และการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดความขัดแย้ง การทำงานมีอุปสรรค การแก้ไขปัญหายุ่ยากซับซ้อนล่าช้า บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ และกลัวการเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อันสืบเนื่องมาจาก การขาดภาวะผู้นำดังกล่าว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3, 2564)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู ซึ่งสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นสารสนเทศพื้นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาการศึกษาภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

- 3.1.1 ความหมายของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
- 3.1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
- 3.1.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

3.2 ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2,207 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 327 คน ได้มาโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงในไพศาล หวังพานิช, 2562) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม หลังจากนั้นทำการสุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มแบบไม่เป็นสัดส่วน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา แยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 87 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง 61 แห่ง และโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ 5 แห่ง

ขั้นที่ 2 จำแนกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดสถานศึกษา แยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 87 แห่งได้จำนวนครู 56 คน โรงเรียนขนาดกลาง 61 แห่ง ได้จำนวนครู 239 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ 5 แห่ง ได้จำนวนครู 32 คน

ขั้นที่ 3 สุ่มตามระดับชั้นแบบไม่เป็นสัดส่วน (Non Proportional Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้สุ่มครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ใน 56 แห่ง สุ่มครูโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 4 คน ใน 61 แห่ง และจำนวน 3 คน ใน 5 แห่ง และสุ่มครูโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 6 คน ใน 3 แห่ง และจำนวน 7 คน ใน 2 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

4.2.1 ลักษณะของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพทั่วไปของครู เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การทำงานเป็นทีม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale, 1967 อ้างถึงในบุญชุม ศรีสะอาด , 2545)

4.2.2 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติมข้อคำถาม และหาคุณภาพของเครื่องมือใหม่ ตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนความชัดเจนและเหมาะสมในการใช้งาน โดยนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC : Index of item objective congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ การใช้สถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t - test) และสถิติทดสอบเอฟ (F - test) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

5. ผลการศึกษา

5.1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู ปรากฏดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู โดยรวม

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.40	0.55	มาก	3
2. การมีวิสัยทัศน์	4.41	0.58	มาก	2
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.43	0.58	มาก	1
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.37	0.60	มาก	5
5. การทำงานเป็นทีม	4.40	0.61	มาก	4
รวม	4.40	0.56	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว รองลงมาคือ การมีวิสัยทัศน์ และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีความคิดสร้างสรรค์

5.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปริญญาตรี (n=273)		สูงกว่าระดับปริญญาตรี (n=54)		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.44	0.53	4.20	0.61	2.876*	0.004
2. การมีวิสัยทัศน์	4.43	0.58	4.29	0.59	1.580	0.115
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.48	0.56	4.17	0.64	3.558*	0.000
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.41	0.58	4.15	0.65	2.926*	0.004
5. การทำงานเป็นทีม	4.45	0.59	4.12	0.67	3.619*	0.000
รวม	4.44	0.54	4.19	0.60	3.072*	0.002

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู ที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม

5.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ปรากฏดังตาราง 3 ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครูจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	น้อยกว่า 5 ปี (n=94)		5 - 10 ปี (n=74)		มากกว่า 10 ปี (n=159)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.28	0.60	4.54	0.45	4.40	0.54
2. การมีวิสัยทัศน์	4.35	0.67	4.48	0.48	4.40	0.56
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.24	0.67	4.61	0.43	4.45	0.56
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.27	0.68	4.49	0.49	4.37	0.60
5. การทำงานเป็นทีม	4.29	0.68	4.55	0.51	4.39	0.61
รวม	4.29	0.63	4.54	0.43	4.40	0.55

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประสบการณ์การปฏิบัติงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 5 - 10 ปี รองลงมาคือ มากกว่า 10 ปี และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ น้อยกว่า 5 ปี

5.4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ปรากฏดังตาราง 4 ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครูจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดเล็ก (n=56)		ขนาดกลาง (n=239)		ขนาดใหญ่และขนาด ใหญ่พิเศษ(n=32)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.45	0.58	4.39	0.53	4.33	0.62
2. การมีวิสัยทัศน์	4.39	0.52	4.42	0.58	4.34	0.70
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.47	0.56	4.43	0.58	4.35	0.66
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.39	0.59	4.38	0.60	4.29	0.69
5. การทำงานเป็นทีม	4.37	0.62	4.42	0.60	4.33	0.70
รวม	4.41	0.53	4.41	0.55	4.33	0.65

จากตาราง 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขนาดของสถานศึกษาไม่มีความแตกต่าง

6. การอภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู ผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

6.1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีการรับรู้ถึงการที่ผู้บริหารจะมาดำรงตำแหน่งได้ จะมีกระบวนการคัดเลือก และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ก่อนดำรงตำแหน่ง อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีการจัดอบรม ประชุม สัมมนา ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานเชิงบูรณาการในด้านการกำหนดเป้าหมายทิศทางการบริหารสถานศึกษา การปฏิบัติงาน ทั้งยังคำนึงถึงแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม เปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เข้าสถานการณ์ ตลอดจนมีการคิดนำสิ่งและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงมีความสามารถในการประสาน สื่อสาร กับผู้ร่วมงานให้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศณี กฐินเทศ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน ครูมีการรับรู้ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยครูที่มีการศึกษามีระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มากกว่าครูที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีการศึกษามีระดับปริญญาตรี เป็นครูยุคใหม่ที่มีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของการปฏิรูปศึกษา จึงมองเห็นว่าผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษามีการปรับเปลี่ยนบทบาท และวิธีการบริหารสถานศึกษาของตน ซึ่งผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการที่จะสร้างแรงจูงใจให้กับผู้อื่น มีความปฏิสัมพันธ์กับทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม สามารถเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ในทางที่สร้างสรรค์และผลักดันให้ผู้ร่วมงาน ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายด้วยการระดมความคิดร่วมกันในการสร้างสรรค์และพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับ จุฑามาส ชุ่นห้วน (2562) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถของผู้นำในการผลักดันให้ผู้ร่วมงาน ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายด้วยการคิดร่วม คิดหลายมิติ คิดบวก คิดเชิงสร้างสรรค์และพัฒนา รวมทั้งคิดแก้ปัญหา

6.3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน ครูมีการรับรู้ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี ครูมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีและน้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี เห็นว่าผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจินตนาการหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และสามารถกระตุ้นให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์มีวิธีการใหม่ ๆ มีความยืดหยุ่น สนับสนุนให้

ผู้อื่นมีความคิดที่สร้างสรรค์ ซึ่งสามารถฝึกฝนได้จากประสบการณ์และการศึกษา สอดคล้องกับ เกศณี กฐินเทศ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.4 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ครูมีการรับรู้ไม่แตกต่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีการรับรู้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 5 จะต้องบริหารงานตามนโยบายภายใต้การกำกับหน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใดก็ตามจะมีภาระงานตามนโยบายที่เหมือน ๆ กัน เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศณี กฐินเทศ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามการรับรู้ของครู โดยพิจารณาจากด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

7.1.1 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชา รับผิดชอบอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล มีการรับฟังเรื่องราว ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา

7.1.2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประเมินผลการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ เพื่อนำไปปรับปรุง และแก้ไข ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายจัดการสถานศึกษา

7.1.3 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การดำเนินงานด้วยวิธีที่หลากหลาย ปรับตัวตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลง ควรมีการเปิดโอกาส รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

7.1.4 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดริเริ่ม นำสิ่งหรือวิธีการแปลกใหม่ มาใช้ในการวางแผน การปฏิบัติงานและการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ มีความสามารถในการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

7.1.5 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะและความสามารถในการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เห็นความสำคัญของทีมงาน และการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

7.2.1 ควรนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ศึกษาในครั้งนี้นำมาใช้ในการปฏิบัติในการศึกษา

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.พ.ส.).
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์: สิ่งที่ต้องค่าสำหรับทุกคนในอนาคต. ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.
- เกษณี กลิ่นเทศ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- จุฑามาส ชุ่นห้วน. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ไพศาล หวังพานิช. (2562). สถิติเพื่อการวิจัย (เอกสารประกอบการบรรยาย). นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ศราวุธ กางสำโรง. (2559). อิทธิพลของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.